

Fővárosi Törvényszék
28.P.20.420/2022/6.

V É G Z É S

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: III/ 0 1 2 7 1 - 0 / 2022	
Érkezett: 2022 MÁJ 26.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 2	lu

[REDACTED] peresek ellen **bűncselekménnyel**
okozott kár megtérítése iránt indított gyorsított perét a bíróság

f e l f ü g g e s z t i .

Eljáró bíró megkeresi az Alkotmánybíróságot azzal az indítvánnyal, hogy semmisítse meg a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perről szóló 2020. évi LXX. tv. 11.§ (5) bekezdését, egyúttal állapítsa meg, hogy a jogszabályi rendelkezés kifogásolt szövege jelen perben nem alkalmazható.

A végzés ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perről szóló 2020. évi LXX. tv. szerinti gyorsított pert indított bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránt. A gyorsított per eljáró bíró előtt van folyamatban. A perben okirati bizonyításon kívül egyéb bizonyítást nem kell lefolytatni, ezért a bíróság a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perről szóló 2020. évi LXX. tv. 11.§ (4)-(5) bekezdései szerint jár el. Eszerint a bíróságnak tárgyaláson kívül kell meghoznia ítéletét. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. Eljáró bíró álláspontja szerint a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perről szóló 2020. évi LXX. tv. 11.§ (5) bekezdése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló nyilvános tárgyaláshoz való jogot sérti, mivel kifejezetten megtiltja, hogy a bíróság nyilvános tárgyaláson döntsön a felek jogairól és kötelezettségeiről.

Eljáró bíró korábban egy másik, hasonló tényállású ügyben bírói kezdeményezést terjesztett elő. Ezt a T. Alkotmánybíróság III/538/2022. sz. végzésével (az alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. tv. 55.§ (2) bekezdésének és 58.§ (1) bekezdésének mellőzésével) annak hiányosságára hivatkozással visszautasította. Végzésében megjegyezte, hogy a törvény nem írja elő kötelezően a tárgyalás mellőzését, csak abban az esetben teszi azt lehetővé, ha az ügy eldöntéséhez okirati bizonyításon kívül más bizonyítási eszköz igénybevétele nem szükséges. Megállapítása szerint ennek a kérdésnek az eldöntése azonban a bírói diszkréció körébe esik, azaz a bizonyítási eljárás – és ezen belül a bizonyítási eszközök – meghatározása az eljáró bíró döntésétől függ.

Eljáró bíró a T. Alkotmánybíróság III/538/2022. sz. végzésének [7] bekezdésében tett megjegyzése alapján elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perről szóló 2020. évi LXX. tv. 11.§ (1) bekezdése kötelezően, vagy opcionálisan írja-e elő a tárgyalás mellőzését. A jogszabály szövege szerint a bíróság a pert tárgyaláson kívül bírálja el, ha az okirati bizonyításon kívül egyéb bizonyítást nem kell lefolytatni. A törvény nem rendelkezik kifejezetten saját jellegéről, azonban az eljárási törvények sajátossága, hogy kógens – és nem diszpozitív – szabályokat tartalmaznak. Ebből eredően a törvény előírása parancs, és nem pedig lehetőség. Amennyiben a törvény egy lehetőséget szabályoz, úgy azt egyértelműen kifejezésre juttatja. Erre jó példa a törvény 10.§ (1) bekezdése, mely szerint „biztosítási intézkedés rendelhető el”. Eljáró bíró a törvény nyelvtani elemzése alapján nem jutott

Fővárosi Törvényszék
28.P.20.420/2022/6.

olyan következtetésre, miszerint a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perről szóló 2020. évi LXX. tv. 11.§ (1) bekezdése ne kötelezően írja elő a tárgyaláson kívüli eljárást abban az esetben, ha okirati bizonyításon kívül nem kell egyéb bizonyítást lefolytatni. Ez esetben ugyanis vélhetőleg megengedő jelentéstartalmú megszövegezéssel jelezte volna a jogalkotó a szándékát. (Például: „A bíróság a pert tárgyaláson kívül bírálhatja el”.)

Eljáró bíró a T. Alkotmánybíróság III/538/2022. sz. végzésének [7] bekezdésében tett megjegyzése második mondata alapján arra keresett választ, hogy valóban kizárólag a bírói diszkréció körébe esik-e a bizonyítási eszközök meghatározása. A bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perről szóló 2020. évi LXX. tv. 1.§ szerint a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény rendelkezéseit a törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perről szóló 2020. évi LXX. tv. nem tartalmaz speciális rendelkezést a bizonyítás terjedelmére, így különösen nem ír elő hivatalbóli bizonyítást. Speciális rendelkezés hiányában a Pp. bizonyításra vonatkozó rendelkezései alkalmazandóak.

A Pp. 278.§ (1) bekezdése szerint a bíróság a felek bizonyítási indítványainak keretei között szabadon állapítja meg a bizonyítás felvételének módját, eszközeit, az egyes bizonyítási cselekmények körét és sorrendjét. E jogszabályi rendelkezésből az a következtetés vonható le, hogy nem teljes mértékben esik a bírói mérlegelés körébe a bizonyítási eszközök meghatározása, mivel azt a felek bizonyítási indítványainak keretei között állapíthatja csak meg. Amennyiben kizárólag okirati bizonyítást indítványoznak a felek, úgy nem folytathat le a bíró más bizonyítást. Ebből az is következik, hogy ilyen esetben a bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perről szóló 2020. évi LXX. tv. 11.§ (1) bekezdése alkalmazásával – kötelezően – tárgyaláson kívül jár el.

Eljáró bíró a fentiek előrebocsátásával áttér az indítvány érdemi alkotmányjogi érvelését tartalmazó részére: A bűncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perről szóló 2020. évi LXX. tv. 11.§ (5) bekezdése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló nyilvános tárgyaláshoz való jogot sérti, mivel kifejezetten megtiltja, hogy a bíróság nyilvános tárgyaláson döntsön a felek jogairól és kötelezettségeiről. Eljáró bíró a T. Alkotmánybíróság III/538/2022. sz. végzése (5) bekezdésébe foglalt iránymutatás alapján szükségesnek tartja ezen – evidenciája miatt – lakonikusan megfogalmazott alkotmányjogi érvelés részletesebb kifejtését.

Az Alaptörvény XXVIII. cikke szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

A T. Alkotmánybíróság már az 58/1995. AB határozatban foglalkozott a tárgyalás nyilvánosságának jelentőségével: „Az Alkotmány a nyilvánosság garanciális oldalára helyezi a hangsúlyt, amikor az alapvető jogok között rögzíti mindenki jogát ahhoz, hogy az ellene emelt vádat a bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el [57. § (1) bek.]. A Be. a büntetőeljárás alapelvei között írja elő, hogy a bírósági tárgyalás nyilvános [11. § (1) bek.]. A tárgyalás nyilvánossága azt jelenti, hogy azon bárki, aki a 14. életévét betöltötte, hallgatóként jelen lehet [189. § (2) bek.].

A tárgyalás nyilvánossága főszabály, amely azonban a bíróság döntésének megfelelően korlátozható. A bíróság a nyilvánosságot az egész tárgyalásról vagy annak egy részéről indokolt

Fővárosi Törvényszék
28.P.20.420/2022/6.

határozattal kizárhatja, ha ez államtitok vagy szolgálati titok megőrzése végett, illetőleg erkölcsi okból szükséges. Fiatalkorú ellen folyó eljárásban ezen túlmenően akkor is ki kell zárni a nyilvánosságot, ha ez a fiatalkorú érdekében szükséges. Ilyen esetben a tárgyalás a büntetőeljárásban részt vevő hatósági és magánszemélyek (ügyész, magánvádló, terhelt, védő, sértett, utóbbi képviselője, esetleg szakértő) jelenlétében folyik, de a bíróság egyes hivatalos személyeknek is megengedheti, hogy jelen legyenek. A bíróság a tárgyaláson hozott határozatát akkor is nyilvánosan köteles kihirdetni, ha a nyilvánosságot kizárta. Fiatalkorú ellen folyó eljárásban a határozat nyilvános kihirdetése a bíróság mérlegelésétől függ [11. § (2)-(3) bek., 294. § (3) bek.].

A tárgyalás nyilvánossága a főszabály az alapvető jogokról szóló nemzetközi egyezményekben is. A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya szerint a sajtót és a nyilvánosságot ki lehet zárni a tárgyalás egy részéről vagy az egész tárgyalásról mind erkölcsi okból, a demokratikus társadalom közrendjének, vagy az állam biztonságának védelme érdekében, mindakkor, amikor a felek magánéletének érdekei azt követelik, mindpedig a bíróság által feltétlenül szükségesnek ítélt mértékben, az olyan körülmények fennállása esetén, amikor a nyilvánosság ártana az igazságszolgáltatás érdekeinek; azonban minden büntető ügyben hozott ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, kivéve, ha a fiatalkorúak érdekei mást kívánnak (14. cikk 1. p.).

Az Európai Emberi Jogi Egyezmény szerint is alapjog a tárgyalás nyilvánossága és az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni. A tárgyalóterembe történő belépést azonban meg lehet tiltani a sajtónak és a közönségnek a tárgyalás teljes időtartamára vagy egy részére annyiban, amennyiben egy demokratikus társadalomban ez az erkölcsök, a közrend, illetőleg a nemzetbiztonság érdekében szükséges, ha e korlátozás kiskorúak érdekei, vagy az eljárásban részt vevő felek magánéletének védelme szempontjából szükséges, illetőleg annyiban, amennyiben ezt a bíróság feltétlenül szükségesnek tartja, mert úgy ítéli meg, hogy az adott ügyben olyan különleges körülmények állnak fenn, melyek folytán a nyilvánosság az igazságszolgáltatás érdekeit veszélyeztetné (6. cikk 1. p.).

Az Európai Emberi Jogi Egyezményhez kapcsolódó esetjog szerint az eljárás nyilvánosságához, különösen büntető ügyekben, nyomós közérdek fűződik, így annak kizárására az érintetteknek nincs alanyi joguk. A bíróságra tartozik annak megítélése, hogy a kizárás indokál felhozott magánérdek meghaladja-e az eljárás nyilvánosságához fűződő közérdeket.”

873/B/2008 AB határozatban kifejtette, hogy „a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése biztosítja a társadalom részéről az igazságszolgáltatás működésének ellenőrzését [58/1995. (IX. 15.) AB határozat, ABH 1995, 289, 292.] A 20/2005. (V. 26.) AB határozat pedig - visszautalva az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára - rámutatott, hogy a „nyilvánosság minden ügyben, minden fokon és mindenféle eljárási rendben a tisztességes eljárás olyan kiemelt követelménye, amely megvédi az eljárás résztvevőit a titkos eljárásoktól és ítéletektől, ugyanakkor növeli a bíróságokba vetett bizalmat is” [ABH 2005, 202, 212.]. E döntésekből, valamint az Alkotmány 57. § (1) bekezdésének rendszertani értelmezéséből az a következtetés vonható le, hogy a tárgyalás nyilvánossága elsődlegesen a bírósági eljárásban résztvevő személyek (és nem az eljáráson kívül állók) joga, amely garanciát jelent számukra a tisztességtelen, részrehajló eljárásokkal szemben.”

Mindebből az a következtetés vonható le, hogy a T. Alkotmánybíróság gyakorlatában a tárgyalás nyilvánossága az eljárásban részt vevő személyek alapvető joga, amely csak kivételes esetben korlátozható. Sem a jogszabályból, sem a hozzá fűzött indokolásból nem állapítható meg, hogy mi a célja a büncselekménnyel okozott kár, illetve sérelemdíj megtérítése iránt indított gyorsított perrel szóló 2020. évi LXX. tv. 11.§ (5) bekezdése a nyilvános tárgyalás mellőzésére vonatkozó rendelkezésének. Vélhetőleg az eljárás időszerűsége, hatékonysága érdekében írhatta elő a jogalkotó a tárgyalás mellőzését, bár ez sem egyértelmű, mert a tárgyalás mellőzésének pótlása

Fővárosi Törvényszék
28.P.20.420/2022/6.

végett előírt többszörös iratváltás – a gyors kézbesítést lehetővé tévő kötelező jogi képviselet mellőzésére figyelemmel - éppen az eljárás időszerűsége ellen hat. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése azonban egymás mellett írja elő a nyilvános tárgyalás és ésszerű határidőn belüli elbírálás követelményét, így vélhetőleg egyik szempont sem érvényesülhet a másik rovására.

A polgári perjog egyes perorvoslati eljárásokban lehetővé teszi a tárgyaláson kívüli ítélethozatalt (pl.: Pp. 376.§ (1) bekezdése), de általában ezekben az esetekben is biztosítja, hogy a felek az ügyük tárgyaláson történő elbírálását kérjék, ezáltal éljenek a nyilvános tárgyaláshoz való jogukkal. A Pp. 376.§ (3) bekezdése bagatell kérdésekben zárja ki a tárgyalás tartását (bár ennek alaptörvényszerűsége is kérdéses lehet). A bűncselekménnyel okozott kár megfizetése iránti igény azonban nyilvánvalóan nem minősülhet bagatell kérdésnek, ahogyan ezt már önmagában a szabályozás kiemelt jellege is jelzi.

A T. Alkotmánybíróság hatásköre az Alaptörvény 24. cikk (2) b) pontján, az eljáró bíró indítványozási jogosultsága az Alaptörvény 24. cikk (2) b) pontján alapul.

Eljáró bíró rámutat arra, hogy a nyilvános tárgyaláshoz való jog egy olyan alapvető jog, amelyet az Emberi Jogok Európai Egyezménye (6. cikk) és az Európai Unió Alapjogi Chartája (47. cikk) is védendő jognak tart. Eljáró bíró álláspontja szerint elsődlegesen a T. Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik az alapjogi kollízió feloldása, az alaptörvény-sértő (és egyúttal egyezmény-sértő és uniós jogot is sértő) jogszabályok megsemmisítése. Ennek bármely okból történő elmaradása azonban nem zárja ki azt, hogy bármely gyorsított per résztvevője sikerrel fordulhasson az Emberi Jogok Európai Bíróságához a nyilvános tárgyaláshoz való joga megsértése miatt. Eljáró bíró már csak erre a körülményre is figyelemmel tisztelettel javasolja, hogy a T. Alkotmánybíróság szíveskedjen érdemben vizsgálni az indítványt és amennyiben annak hiányosságát észleli, úgy az Abtv. rendelkezései, így különösen annak 55.§ (2) bekezdése, illetőleg 58.§ (1) bekezdése szerint szíveskedjen eljárni.

Budapest, 2022. május 19.

dr. Bene Lajos s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

